

DOI 10.31558/2307-2318.2021.1.17

УДК 339.5

JEL: F01, F14

Іщук Ю.А.,

доктор філософії,

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ORCID: 0000-0002-4187-7816

yu.ishuk@donnu.edu.ua

ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

У статті розглянуто рейтинг провідних країн експортерів та імпортерів сільськогосподарської продукції за даними СОТ. Виявлено, що на шляху до єдиної глобальної економіки відбувається подальше відокремлення великих груп держав у тричотири регіональних мега-ринки (європейський, північноамериканський, азіатський, латиноамериканський), які змагаються між собою за лідерство в ключових секторах економіки, в тому числі на ринку сільськогосподарської продукції. Проаналізовано динаміку експорту та імпорту аграрної продукції ЄС. Досліджено експорт основних груп аграрної продукції ЄС. Висвітлено динаміку експорту та імпорту аграрної продукції США та виділено групи товарів, які склали експорт аграрних продуктів США. Досліджено динаміку експорту та імпорту аграрної продукції Китаю, як одного з найбільш динамічних учасників світових сільськогосподарських ринків. Проаналізовано експорт основних сільськогосподарських продуктів Китаю. Досліджено динаміку експорту та імпорту аграрної продукції Бразилії, а також проаналізовано експорт основних сільськогосподарських продуктів Бразилії. Визначено роль СОТ в поліпшенні доступу до сільськогосподарських ринків та стрімкому розвитку торгівлі аграрною продукцією.

Ключові слова: світові експортери, світові імпортери, аграрна продукція, групи аграрної продукції, динаміка зовнішньої торгівлі аграрною продукцією.

Рис. - 9, Табл. - 2, Літ. – 12

Постановка проблеми. Основним фактором розвитку ринків сільгосппродукції стає споживання в країнах, що розвиваються, оскільки саме в них спостерігається динамічне економічне зростання і збільшення населення.

Бідність та голод в сучасному світі характерні більш за все для країн, що розвиваються. Збільшення бідності, в цих країнах являють серйозну небезпеку не тільки для національного, але і світового розвитку. Частину провини за нинішню гостру продовольчу ситуацію в світі, несуть колишні метрополії і багатонаціональні підприємства. Погіршує ситуацію країн "третього світу" не вигідні позиції в рамках міжнародних економічних відносин. Для подолання проблеми голоду та бідності в світі, необхідно розвивати сільське господарство в найбідніших країнах світу та збільшити обсяги інвестицій в інфраструктуру сільських районів цих країн [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам формування та функціонування міжнародних сільськогосподарських ринків присвячені праці багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених: В. Андрійчук, Ю. Завадська, О. Яценко, М. Іващенко, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, Т. Орехова, В. Бойко, та інші.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є оцінка закономірностей розвитку глобального ринку сільськогосподарської продукції.

Виклад основного матеріалу. Можливості збільшення виробництва сільгосппродукції обмежуються наявними земельними і водними ресурсами. Попит є основною рушійною силою ринків сільськогосподарської сировини та продукції. Поряд із

зростанням інтернаціоналізації господарського життя і збільшенням взаємозалежності національних економік, триває гостра конкуренція між постачальниками сільськогосподарської сировини і продовольства на міжнародні ринки. На шляху до єдиної глобальної економіки відбувається подальше відокремлення великих груп держав у тричотири регіональних мега-ринки (європейський, північноамериканський, азіатський, латиноамериканський), які змагаються між собою за лідерство в ключових секторах економіки, в тому числі на ринку сільськогосподарської продукції.

За даними Світової торговельної організації провідними експортерами сільськогосподарської продукції є економічно розвинуті країни – країни ЄС, США, Китай, які одночасно займають лідируючі позиції за часткою сільськогосподарської продукції у структурі світового експорту та імпорту (табл. 1).

Таблиця 1

Світові експортери аграрної продукції, 2018 р. до 2000 р.

Країна експортер	2018 рік		2000 рік
	Обсяг експорту млрд дол. США	Частка у світовому експорті, %	Частка у світовому експорті, %
ЄС	681	37,4	42,0
США	172	10,0	13,1
Бразилія	93	5,1	2,8
Китай	83	4,5	3,0
Канада	69	3,8	6,3
Індонезія	46	2,5	1,4
Тайланд	44	2,4	2,2
Індія	39	2,2	1,1
Австралія	38	2,1	3,0
Мексика	35	1,9	1,7

Джерело: побудовано на основі джерела [2]

За даними таблиці 1, можна спостерігати, що традиційними експортерами залишаються Європейський союз та Сполучені Штати Америки. Бразилія збільшила свою частку на 2,3 % у 2018 році порівняно з 2000 роком. Одним із лідерів у 2018 році став Китай збільшивши свою частку експорту на 1,5 %. Значного розвитку за період 2000–2018 рр. досягли Індія та Індонезія збільшивши свою частку в експорті сільськогосподарської продукції. У 2018 році ці чотири країни мали 14,3 % світового експорту аграрної продукції в порівнянні з 8,3 % у 2000 році. Експорт сільськогосподарської продукції США, ЄС, Австралії та Канади скоротився за досліджуваний період на 11,1%.

За даними таблиці 2, ЄС, Китай та США також займають провідні позиції з світового імпорту сільськогосподарської продукції.

За 2000–2018 рр. Китай збільшив імпорт аграрної продукції на 7,2 %. Значно скоротився імпорт у ЄС на 5,6 %, США на 2,3%, Японії – 6 %. У Канаді, Республіці Корея, РФ, Мексиці, Гонконзі та Індії за досліджуваний період суттєвих змін в обсязі імпорту аграрної продукції не відбулось.

Таблиця 2

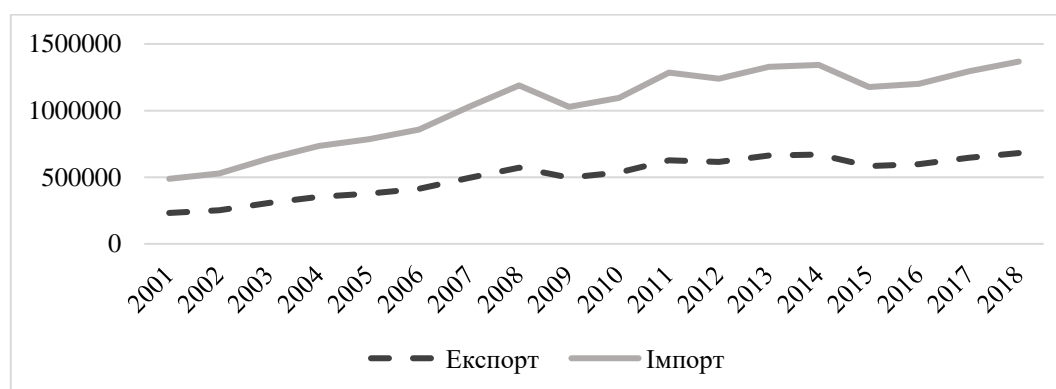
Світові імпортери аграрної продукції, 2018 р. до 2000 р.

Країна імпортер	2018 рік		2000 рік
	Обсяг імпорту млрд дол. США	Частка у світовому імпорті, %	Частка у світовому імпорті, %
ЄС	688	37,2	42,8
Китай	195	10,5	3,3

США	179	9,3	11,6
Японія	83	4,5	10,5
Канада	40	2,2	2,6
Республіка Корея	39	2,1	2,2
РФ	31	1,7	1,3
Мексика	31	1,7	1,9
Гонконг, Китай	30	1,0	1,1
Індія	33	1,7	0,7

Джерело: побудовано на основі джерела: [2]

За даними рис. 1, країни Європейського Союзу у 2018 приймали активну участь у торгівлі на світовому ринку аграрної продукції. ЄС також є одним з найважливіших торговельних партнерів і конкурентів США на світових сільськогосподарських ринках.

Рисунок 1. Динаміка експорту та імпорту аграрної продукції ЄС за 2001–2018 рр. (млн дол. США)

Джерело: побудовано на основі джерела: [3]

Сільське господарство в країнах-членах ЄС регулюється Загальною сільськогосподарською політикою (CAP), яка була прийнята в 1963 році і заснована на трьох основних принципах:

- єдиний ринок, на якому відбувається вільний потік сільськогосподарських товарів із загальними цінами в межах ЄС;
- переваги товарів на внутрішньому ринку для іноземного імпорту через єдині митні тарифи;
- фінансова солідарність шляхом спільного фінансування сільськогосподарських програм [4].

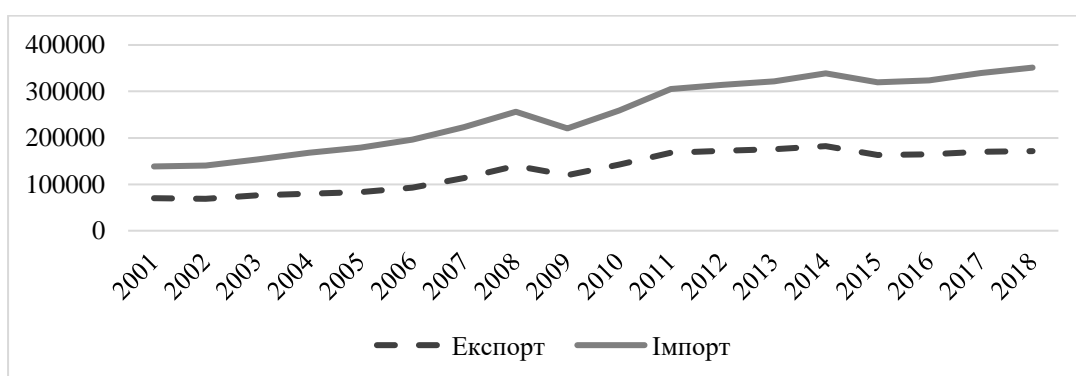
Значну долю експорту ЄС склали харчові продукти (рис. 2). Найбільше експортувались алкоголь, вино, пшениця і меслин, екстракт солоду. Найкращими сільськогосподарськими товарами які імпортувались до ЄС були – кава, соєве масло, соєві боби, горіхи, пальмова олія. Головними партнерами ЄС по торгівлі аграрною продукцією є США, Китай, Швейцарія, Японія, Росія, Норвегія, Бразилія.

США значно перевершує будь-яку іншу країну за розмірами сільськогосподарського виробництва (рис. 3). Займає перше місце в світі з виробництва сої і третє — по збору цукрових буряків. Розвитку сільськогосподарського виробництва у США сприяють природно-ресурсні передумови, науково-технічний прогрес, а також капіталовкладення з боку уряду. Основними торговельними партнерами США з сільськогосподарській продукції є Бразилія, Китай, ЄС, Індія, Японія, Південна Корея, Канада, Мексика.

Рисунок 2. Експорт основних груп аграрної продукції ЄС за 2002–2018 рр. (млрд дол. США)

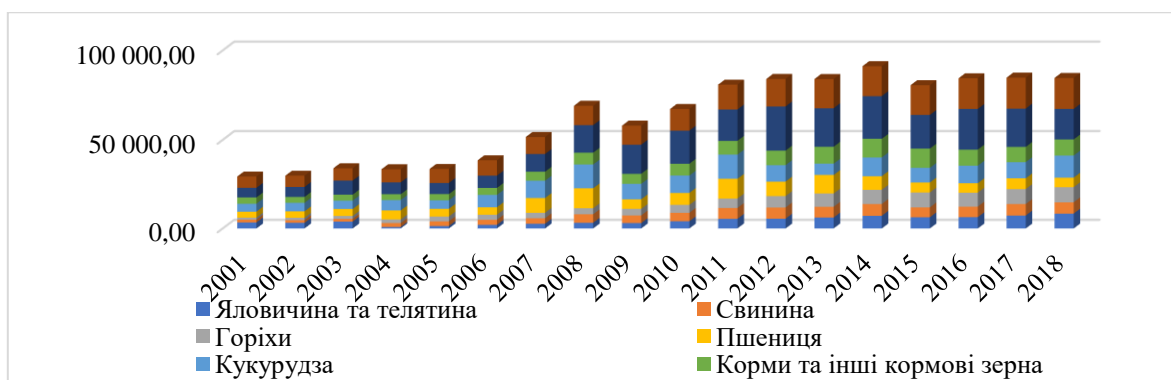
Джерело: побудовано на основі джерела: [5]

Рисунок 3. Динаміка експорту та імпорту аграрної продукції США за 2001–2018 рр. (млн дол. США)

Джерело: побудовано на основі джерела [3]

Основну аграрного експорту США у 2018 році склали такі товари, як соєві боби, кукурудза, горіхи, пшениця і меслин (рис. 4), імпорту – алкоголь, вино, кофе, пиво, хліб, кондитерські вироби.

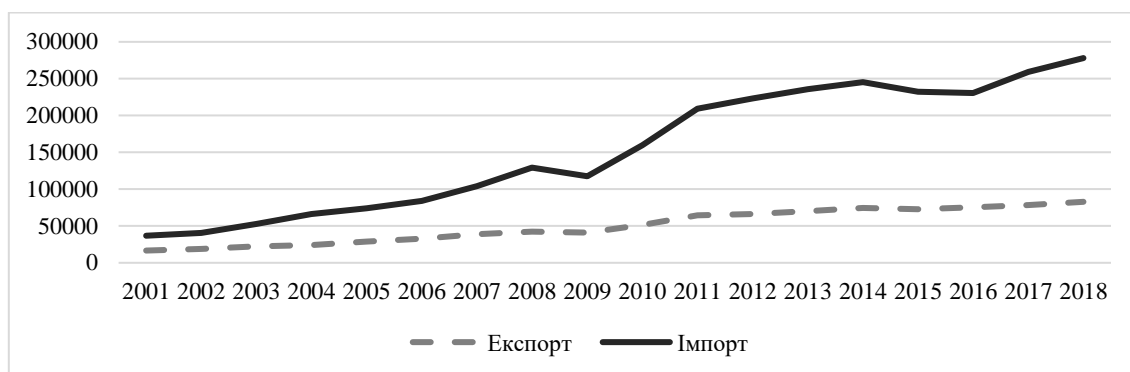

Рисунок 4. Експорт основних аграрних продуктів США, 2001–2018 рр. (млн дол. США)

Джерело: побудовано на основі джерела [6]

Китай, з 1990-х років займає перше місце в світі по виробництву зернових (50 видів польових рослин, 80 городніх і 60 садових). Також відомий своїми рисовими плантаціями

(рис. 5) [7]. Зростання сільськогосподарської продукції, підвищення рівня життя та розвинута аграрна політика роблять Китай одним з найбільш динамічних учасників світових сільськогосподарських ринків.

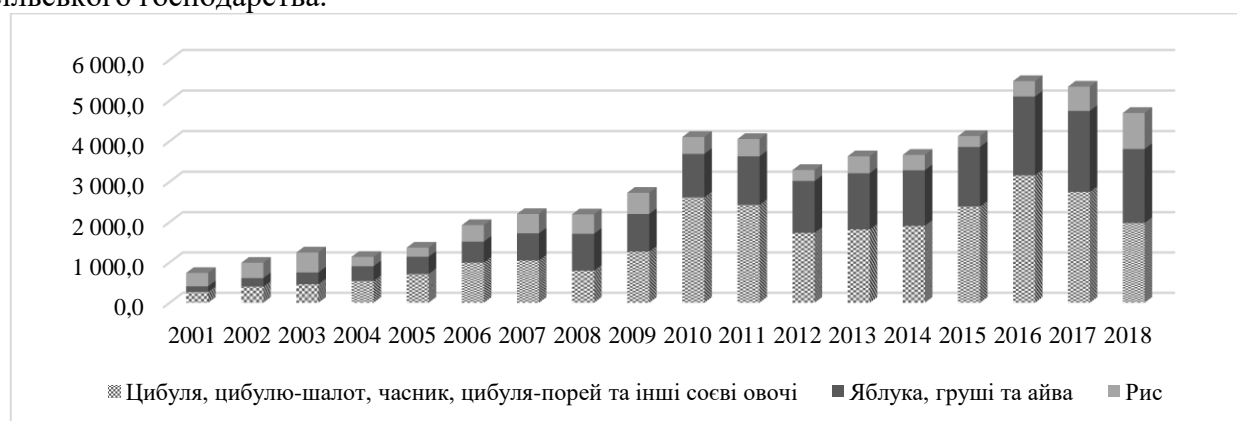

Рисунку 5. Динаміка експорту та імпорту аграрної продукції Китаю за 2001–2018 рр. (млн дол. США)

Джерело: побудовано на основі джерела [3]

В експорті сільськогосподарської продукції Китаю у 2018 році переважали – овочі сушені, цибуля, цибуля-шалот, часник, цибуля-порей, яблука, груші та айва (рис. 6), в імпорті – соєві боби, екстракт солоду, свиняче м'ясо, пальмова олія, їстівні субпродукти великої рогатої худоби. Головними торговельними партнерами Китаю є Канада, Австралія, Японія та Західна Європа.

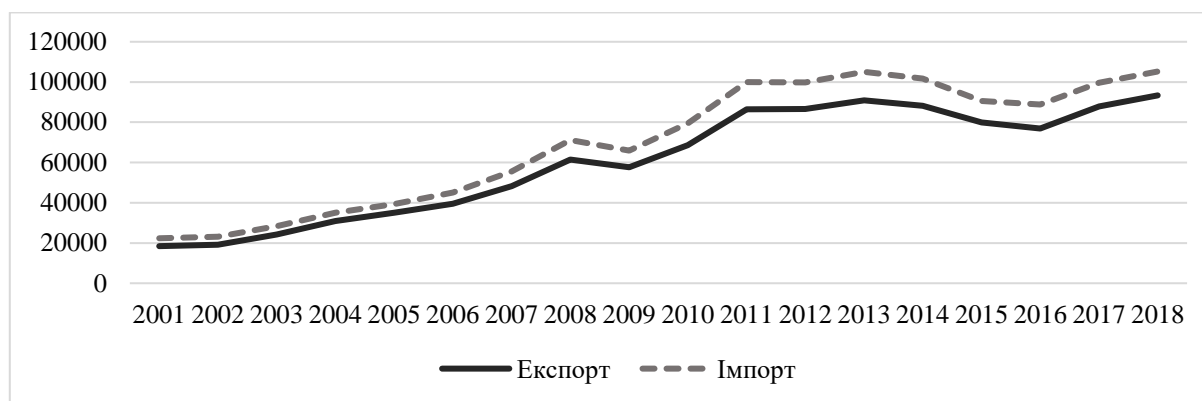
Бразилія знаходиться на третьому місці в світі по експорту сільськогосподарської продукції (рис.7). За останні два десятиліття сільськогосподарське виробництво Бразилії стрімко зростало, зумовлене зростанням світового попиту, високими цінами та технологічним прогресом. Зміни в практиці управління посівами та розширення врожаю дозволили Бразилії стати провідним експортером сої, цукру, м'яса, кави. З постійним підвищенням продуктивності праці та додатковими землями, доступними для ведення сільського господарства, передбачається подальше зростання виробництва та експорту сільського господарства.

Рисунок 6. Експорт основних с/г продуктів Китаю, 2001–2018 рр. (млн дол. США)

Джерело: побудовано на основі джерела [8]

У той же час, зростання доходів на душу населення та зростання населення продовжуватимуть стимулювати попит у Бразилії на сільськогосподарську продукцію [9].

Рисунок 7. Динаміка експорту та імпорту аграрної продукції Бразилії за 2001–2018 рр. (млн дол. США)

Джерело: побудовано на основі джерела: [3]

Основна частина с/г експорту Бразилії припадає на боби сої. Також володіє великим поголів'ям великої рогатої худоби (208 млн голів). Займає перше місце з виробництва кави та цукрової тростини (рис. 8). Торговельні партнери Бразилії з аграрної продукції є Китай, США, Німеччина, Аргентина, Нідерланди.

Рисунок 8. Експорт основних с/г продуктів Бразилії, 2001–2018 рр. (млн дол. США)

Джерело: побудовано на основі джерела: [8]

Глобальна торгівля сільськогосподарською продукцією зростає, чому сприяють технологічні зміни і підвищення продуктивності, а також лібералізація торгівлі і зростання доходів. Крім того, світові торговельні моделі змінилися на користь країн, що розвивається. Хоча Сполучені Штати і Європейський Союз залишаються найбільшими експортерами та імпортерами сільськогосподарської продукції, п'ять країн - Бразилія, Китай, Індія, Індонезія і Росія - стали важливими трейдерами на світовому сільськогосподарському ринку, а в деяких випадках – ключовими [9].

Аналізуючи динаміку розвитку глобального ринку сільськогосподарської продукції можна відмітити, що за останні роки на ньому спостерігається суттєве зростання темпів приросту обсягів експорту та імпорту. Глобальні фактори, які вплинули на світовий ринок товарів в цілому, також були відчутними для світового ринку сільськогосподарської продукції (рис. 9).

Рисунок 9. Зовнішня торгівля с/г товарами світу у 2001–2018 рр.

Джерело: побудовано та розраховано на основі джерела:[8]

Стрімкому розвитку торгівлі аграрною продукцією починаючи з 2001 року сприяло поліпшення доступу до ринків в результаті Угоди про сільське господарство СОТ від 1 січня 1995 році. Завдяки дотриманню країнами своїх зобов'язань за Угодою та в результаті двосторонніх та регіональних торговельних угод і односторонніх змін в політиці середній рівень тарифів знизився. Проте кожна країна прагне захистити свій внутрішній ринок від окремих продуктів. Це досягається збереженням значно високих імпорتنих бар'єрів для молочних продуктів, рису, цукру [10].

Протягом тривалого періоду високі тарифи, нетарифні бар'єри і субсидії є типовими для торгівлі сільськогосподарською продукцією, це призводить до обмеження торгівлі сільськогосподарською продукцією і навіть до накладення заборон на імпорту, квоти, імпортні мита. У період після Другої світової війни головним завданням країн є збільшення внутрішнього сільськогосподарського виробництва. Тому уряди впроваджують заходи щодо підтримки ринкових цін на сільськогосподарську продукцію. Використання імпорتنих бар'єрів, з іншого боку, забезпечує безперешкодний ріст і продаж сільськогосподарської продукції, яка повністю заміняє імпорту і сприяє створенню надлишків виробництва. Щоб позбутися цих надлишків, країни починають посилювати свої експортні субсидії і таким чином знижувати ціни на світовому ринку. Ці заходи в поєднанні з підвищеними обмінними курсами, низькою ціною сільськогосподарської продукції і багатьма іншими протекціоністськими заходами в країнах, що розвиваються привели до стагнації і навіть зниження розвитку сільськогосподарського сектора.

Країни, що розвиваються поступово усвідомлюють та впроваджують лібералізацію міжнародної торгівлі та сприяють зовнішній торгівлі. Тільки розвинені країни – це ті, кому вдається діяти всупереч зобов'язанням СОТ і знаходити приховані способи захисту своїх інтересів, своїх національних ринків та виробників, незважаючи на публічні проголошення та заяви про вільну і безперешкодну торгівлю. Навіть зараз, в умовах глобальної економічної кризи та нестабільності на світових ринках розвинені країни – це ті, хто вперше звертається до застосування якихось протекціоністських заходів для своєї національної економіки, замість сприяння та лібералізації торговельного обміну, який є рушійною силою для економіки в умовах кризи та рецесії. СОТ постійно наголошує та закликає країн-членів утримуватися від застосування протекціонізму під час світової рецесії та якомога швидше вирівняти свої позиції щодо подальшої лібералізації міжнародної торгівлі [11].

За останні роки не дивлячись на те, що аграрний сектор є специфічним, але торгівля сільськогосподарською продукцією та продуктами харчування розширюється все більше. Це ключовий сектор не тільки в країнах, що розвиваються, але і в розвинених країнах. У той же час можна спостерігати важливі зміни в структурі торгівлі. Найбільша частка експорту

сільськогосподарської продукції здійснюється в основному в таких регіонах, як Європа, Азія і Близький Схід. Хоча на розвинені країни припадає основна частина світової торгівлі, деякі країни, що розвиваються Південної і Центральної Америки і Азії складають важливу частину торгівлі сільськогосподарською продукцією. Найважливішими експортними товарами є молочні продукти майже для всіх країн, зернові, олійні культури і м'ясо для Європейського Союзу, Сполучених Штатів, Бразилії, а також фрукти і овочі для Китаю. Найважливішими імпортними товарами є фрукти і овочі, м'ясо і м'ясні продукти, а також крупи [12].

Висновки. Починаючи з ХХІ ст. світовий ринок сільськогосподарської продукції зазнав суттєвих змін. Значне економічне зростання в країнах, що розвиваються (Бразилія, Китай, Індія, Індонезія і Російська Федерація) сприяло попиту на аграрну продукцію по всьому світу та появи нових експортерів та імпортерів цієї продукції. Лише після кризовий період світова торгівля товарами мала повільні темпи зростання. Найбільш це відобразилось на світовій торгівлі паливом, продуктами гірничодобувної промисловості і промисловими товарами, які більш залежні від інвестицій. Більш стійкою виявилась сільськогосподарська продукція, яка більш по пов'язана з ростом населення і змінами доходів. За 2001–2018 рр. світова торгівля аграрною продукцією зросла більше ніж у три рази, демонструючи щорічне зростання понад 6 %. Така тенденція викликана зростанням світового валового внутрішнього продукту та кількості населення, розвитком інформаційних технологій, логістики, спрощення доступу до ринків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ішук Ю. А., Орехова Т. В. Вплив основних глобальних проблем сучасності на розвиток світової економіки. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2017. № 9 (25). С. 44–58.
2. Всесвітня торговельна організація. URL : https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2019_e/wts2019_e.pdf.
3. WTO. URL : <https://data.wto.org/>.
4. United States Department of Agriculture *Economic Research Service*. URL : <https://www.ers.usda.gov/topics/international-markets-us-trade/countries-regions/european-union/>.
5. Eurostat. URL : https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Extra-EU_trade_in_agricultural_goods.
6. United States Department of Agriculture *Economic Research Service* [https://www.ers.usda.gov/data-products/state-export-data/state-export-data/#State%20Agricultural%20Exports,%20U.S.%20agricultural%20cash%20receipts-based%20estimates%20\(Calendar%20years\)](https://www.ers.usda.gov/data-products/state-export-data/state-export-data/#State%20Agricultural%20Exports,%20U.S.%20agricultural%20cash%20receipts-based%20estimates%20(Calendar%20years)).
7. Trade Profiles 2019. URL : https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles19_e.pdf.
8. Trade Map. URL : https://www.trademap.org/tradestat/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1.
9. United States Department of Agriculture *Economic Research Service*. URL : <https://www.ers.usda.gov/topics/international-markets-us-trade/countries-regions/brazil/>.
10. *The State of Agricultural Commodity Markets* 2018. URL : <http://www.fao.org/3/I9542EN/i9542en.pdf>.
11. Ciglovská, Biljana, and Armen Kadriu. Features of the trade in agricultural products within the international trading system. *Knowledge International Journal* 23.4 (2018): 1111–1117.
12. Gombkötő Nóra. (2019). International Trade in Agricultural and Food Products. 6. 2319–2828.

REFERENCES

1. Ishchuk Iu. A., Oriekhova T. V. Vplyv osnovnykh hlobalnykh problem suchasnosti na rozvytok svitovoi ekonomiky. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya: svitove hospodarstvo i mizhnarodni ekonomichni vidnosyn.* 2017. no 9 (25). pp. 44–58.
2. Всесвітня торговельна організація. URL : https://www.wto.org/english/res_e/status_e/wts2019_e/wts2019_e.pdf.
3. WTO. URL : <https://data.wto.org/>.
4. United States Department of Agriculture *Economic Research Service*. URL : <https://www.ers.usda.gov/topics/international-markets-us-trade/countries-regions/european-union/>.
5. Eurostat. URL : https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Extra-EU_trade_in_agricultural_goods.
6. United States Department of Agriculture *Economic Research Service* [https://www.ers.usda.gov/data-products/state-export-data/state-export-data/#State%20Agricultural%20Exports,%20U.S.%20agricultural%20cash%20receipts-based%20estimates%20\(Calendar%20years\)](https://www.ers.usda.gov/data-products/state-export-data/state-export-data/#State%20Agricultural%20Exports,%20U.S.%20agricultural%20cash%20receipts-based%20estimates%20(Calendar%20years)).
7. Trade Profiles 2019. URL : https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles19_e.pdf.
8. Trade Map. URL : https://www.trademap.org/tradestat/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1.
9. United States Department of Agriculture *Economic Research Service*. URL : <https://www.ers.usda.gov/topics/international-markets-us-trade/countries-regions/brazil/>.
- 10 *The State of Agricultural Commodity Markets 2018*. URL : <http://www.fao.org/3/I9542EN/i9542en.pdf>.
11. Ciglovskaja, Biljana, and Armen Kadriu. Features of the trade in agricultural products within the international trading system. *Knowledge International Journal* 23.4 (2018): 1111–1117.
12. Gombkötő Nóra. (2019). International Trade in Agricultural and Food Products. 6. 2319–2828.

Ищук Ю.А., доктор философии,

Донецкий национальный университет имени Василя Стуса

**ЗАКОНОМЕРНОСТИ РАЗВИТИЯ МИРОВОГО РЫНКА
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ**

В статье рассмотрен рейтинг основных стран экспортеров и импортеров сельскохозяйственной продукции по данным ВТО. Выявлено, что на пути к единой глобальной экономике происходит дальнейшее отделение крупных групп государств в три-четыре региональных мега-рынка (европейский, североамериканский, азиатский, латиноамериканский), соревнующиеся между собой за лидерство в ключевых секторах экономики, в том числе на рынке сельскохозяйственной продукции. Проанализирована динамика экспорта и импорта аграрной продукции ЕС. Исследован экспорт основных групп аграрной продукции ЕС. Освещена динамика экспорта и импорта аграрной продукции США и выделены группы товаров, которые составили экспорт аграрных продуктов США. Исследована динамика экспорта и импорта аграрной продукции Китая, как одного из наиболее динамичных участников мировых сельскохозяйственных рынков. Проанализирован экспорт основных сельскохозяйственных продуктов Китая. Исследована динамика экспорта и импорта аграрной продукции Бразилии, а также проанализирован экспорт основных сельскохозяйственных продуктов Бразилии. Определена роль ВТО в улучшении доступа к сельскохозяйственным рынкам и стремительному развитию торговли аграрной продукцией.

Ключевые слова: мировые экспортеры, мировые импортеры, аграрная продукция, группы аграрной продукции, динамика внешней торговли аграрной продукцией.

Ishchuk YA, Ph.D.,

Vasyl' Stus Donetsk National University

REGULARITIES OF DEVELOPMENT OF THE WORLD MARKET OF AGRICULTURAL PRODUCTS

The article considers the rating of the main countries of exporters and importers of agricultural products according to the WTO. It was revealed that on the way to a single global economy, there is a further separation of large groups of states into three or four regional mega-markets (European, North American, Asian, Latin American), competing with each other for leadership in key sectors of the economy, including the agricultural market. . The dynamics of exports and imports of EU agricultural products is analyzed. The export of the main groups of EU agricultural products has been studied. The dynamics of exports and imports of US agricultural products is highlighted and the groups of goods that made up the export of US agricultural products are highlighted. The dynamics of exports and imports of Chinese agricultural products, as one of the most dynamic participants in the world agricultural markets, has been studied. The export of China's main agricultural products is analyzed. The dynamics of exports and imports of Brazilian agricultural products has been studied, as well as the exports of the main agricultural products of Brazil have been analyzed. The role of the WTO in improving access to agricultural markets and the rapid development of trade in agricultural products is determined.

Key words: world exporters, world importers, agricultural products, groups of agricultural products, dynamics of foreign trade in agricultural products.